

ПОДКРЕПА ЗА УЧАСТИЕ НА МСП В ШЕСТАТА РАМКОВА ПРОГРАМА

Настоящият документ представлява практическо ръководство за условията за участие на МСП в Шестата рамкова програма.

Заедно с практически инструкции за някои инструменти и други съответстващи документи този документ можете да намерите на следната уеб-страница: <http://europa.eu.int/comm/research/nfp/networks-ip.html>

Коментари можете да изпращате на e-mail адрес: German.Valcarcel@cec.eu.int

Отдел Б.3

Генерална дирекция "Научни изследвания"

Европейска комисия

Второ издание: 18.12.2002 г.

1. Увод

Малките и средните предприятия (МСП) играят важна роля за конкурентоспособността на европейско равнище и за създаването на заетост не само защото съставляват преобладаващо мнозинство от предприятията в Европа, но и защото са източник на динамика и промяна на новите пазари – особено на тези, които са на гребена на технологиите. Макар че представляват хетерогенна общност, всички те са изправени пред засилващата се конкуренция, произтичаща от вътрешния европейския пазар и от необходимостта от непрекъснати иновации и приспособяване към развитието на технологиите. Освен това все повече МСП изпитват нужда и желаят да се интернационализират в търсенето на нови пазари и възможности в бизнеса. Шестата рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрации отдава голямо значение на участието на малките и средните предприятия. Основният начин за участие на МСП в седемте приоритетни тематични области на специфичната програма "Интегриране и укрепване на европейското изследователско пространство" е чрез интегрирани проекти (ИП), специфични целеви изследователски проекти, а също и чрез мрежи по компетентност. Подробна информация за тези инструменти можете да намерите на <http://europa.eu.int/comm/research/fp6/networks-ip.html>.

15 % от бюджета (приблизително 1700 млн. евро) на приоритетните тематични области по Шестата рамкова програма ще бъдат насочени към малките и средните предприятия. Като се има предвид, че интегрираните проекти и мрежите по компетентност са нови инструменти, ще бъдат положени специални усилия за подпомагане участието на МСП в тези нови инструменти. Специфичните целеви изследователски проекти също имат за цел да повишат конкурентоспособността в Европа, поради което върху тях ще бъде поставен силен акцент. Те са сходни с научноизследователските проекти по Петата рамкова

програма и с демонстрационните проекти, в които вече участват голям брой МСП. В допълнение Шестата рамкова програма съдържа две специфични схеми за МСП: съвместни научни изследвания (CRAFT) и колективни научни изследвания. Тези дейности ще бъдат насочени предимно към онези общности на МСП, която има капацитет за иновации, но няма съответния изследователски потенциал. Тези схеми засягат онези изследователски теми или области от науката и технологиите, в които споменатите МСП имат специфични идентифицирани нужди. За тези специфични схеми е отпуснат бюджет от общо 430 млн. евро, две трети от който ще бъдат насочени към проектите за съвместни научни изследвания. Настоящият документ предоставя информация за обсъжданите мерки за улесняване участието на МСП в приоритетните тематични области посредством нови или съществуващи инструменти като напр. проекти за съвместни научни изследвания, проекти за колективни научни изследвания, специфични целеви изследователски проекти, специфични дейности за подкрепа и координиране. Той дава и информация за конкурсите за проекти.

2. Информация и помощ за МСП

2.1. Национални контактни лица за МСП

По Петата рамкова програма страните членки и асоциираните страни създадоха свои национални системи от контактни лица за информиране и помощ на потенциалните участници и изпълнители в съвместните и колективните научноизследователски проекти (<http://www.cordis.lu/fp5/src/ncps.htm>). Що се отнася до новите структури и инструменти на Шестата рамкова програма, тук е още по-важно да се предоставят подходящата информация и помощ на потенциалните участници от МСП.

Мрежите от национални контактни лица за МСП в страните участнички и в асоциираните страни по Шестата рамкова програма ще имат разнообразна структура, варираща от силно централизирани до децентрализирани мрежи, както и различни действащи лица - от министерства до университети, научни центрове и специални агенции, частни консултантски фирми.

Това е отражение на различните национални традиции, работни методологии, научноизследователски среди и схеми на финансиране. Всички те обаче ще осигуряват съгласуваност на подхода и високо равнище на услугите.

Мрежите от национални контактни лица за МСП могат да изпълняват следните задачи:

Информирание и повишаване на осведомеността

- Да разпространяват общата и специфичната документация по научноизследователските програми на Общността, включително условията за участие, възможностите и условията за представяне на предложения за проекти.

- Да организират информационни кампании за услугите на ЕК (т.е. информационни дни, семинари, конференции, бюлетини, веб-страници, панаири и др.).

Консултиране, помощ и обучение

- Да разясняват на МСП обема и особеностите на целия спектър от инструменти, които ще се използват в Шестата рамкова програма, и да обръщат специално внимание на новите инструменти (интегрираните проекти и мрежите по компетентност).
- Да подпомагат МСП при идентифицирането на най-подходящите тематични приоритети и инструменти според техните специфични изследователски нужди.
- Да дават съвети по административните процедури и свързаните с договорите въпроси (т.е. роля и отговорности на участниците в един консорциум, разходи, права и задължения на изпълнителите и др.).
- Да подпомагат МСП при търсенето на партньори.
- Да осигуряват техническа подкрепа при изготвянето на предложения за проекти – особено на МСП, които желаят да координират или да поемат някаква друга активна роля при интегрираните проекти и мрежите по компетентност.
- Да съветват МСП при създаването на групи от МСП с цел осигуряване на партньори по проектите на ЕС.
- Да организират образователни сесии по научноизследователски програми за посреднически организации - МСП, за да могат да осигурят високо качество на консултациите.
- Да организират образователни семинари за МСП на различни теми.
- Да предоставят консултации по интегрираните проекти, специфичните целеви изследователски проекти и по консорциумите от мрежи по компетентност с цел оптималното включване на МСП или като директни участници, или индиректно като бенефициенти на резултатите от научната дейност чрез разпространяването им.

Пренасочване

- Да предоставя обратна информация на Комисията за всички проблеми и трудности при участието на МСП в Шестата рамкова програма.
- Да насочва към услуги на другите мрежи на ЕС – например Евро-инфо-центровете и иновационните центрове, онези МСП, които имат нужда от консултации по общи въпроси на ЕС или по въпроси, свързани с трансфера на иновации и технологии, с което тези мрежи обикновено се занимават.

Имената на национални контактни лица на МСП ще бъдат обявени в съответните публикации на комисията (NCP база данни на CORDIS: <http://sme.cordis.lu/assistance/NCPs.cfm>, информационни пакети, брошури, веб-страници и др.).

2.2. Уеб-страница и консултантско бюро за МСП

Отделът за научноизследователска дейност и МСП на Европейската комисия ще отговаря за улесняване на участието на МСП в Шестата рамкова програма, като им предоставя информация и им оказва съдействие. Тази помощ се осигурява с различни средства.

Уеб-страницата дава обща информация, която да насърчи МСП да участват в Шестата рамкова програма и по-специално в дейностите по приоритетните тематични области, чрез интегрираните проекти, специфичните целеви изследователски проекти и чрез мрежата по компетентност. В допълнение уеб-страницата съдържа обща информация за оказване съдействие на МСП за участие в специалните схеми за МСП под формата на съвместни и колективни научни изследвания. Уеб-страницата дава също информация за контакти с мрежата от национални контактни лица на МСП и националните контактни лица за други дейности по Шестата рамкова програма, които трябва да предоставят на местно равнище специализирани консултации и помощ, както бе описано в част 2.1.

Консултантското бюро за МСП беше създадено за оказване на съдействие при писмени запитвания или на запитвания, направени по телефон, факс или e-mail:

SME Helpdesk
Directorate General for Research
European Commission
1049 Brussels, Belgium
tel: + 32.2.295.71.75
fax: + 32.2.295.71.10
e-mail: research-sme@cec.eu.int
SME Tech Web: <http://www.cordis.lu/sme>

3. Мерки за насърчаване на участието на МСП в приоритетните тематични области

Тъй като участието на МСП в Шестата рамкова програма е особено важно, Европейската комисия е разработила няколко мерки за насърчаване и улесняване включването на МСП в новите инструменти, разработени за осъществяване на седемте приоритетни тематични области.

3.1. Цели на конкурсите

В Работната програма на всяка приоритетна тематична област ще бъдат определени тематичните области, които са особено актуални за МСП. Ще бъдат определени и използваните инструменти – например интегрирани проекти. Тези проекти ще бъдат водещи и ще бъдат изпълнявани главно от МСП или от групи МСП в сътрудничество с университети, научноизследователски центрове и големи промишлени предприятия. Като пример на 17 декември 2002 г. беше обявен

първият конкурс за проекти на МСП в тематичната област "Нанотехнологии и нанонауки" - подтема "Съдействие за развитието на нови продукти и услуги с добавена стойност, основани на знанието, в традиционните по-слабо интензивни научно-развойни индустрии", където като инструмент ще се използва интегриран проект.

3.2. Участие на групи МСП

Алтернативен начин за участие на МСП в новите инструменти е чрез групи или асоциации на МСП. Те стават участници от името на техните членове и се превръщат в страна по договора, въпреки че приносят на техните членове ще се смята за принос към проекта.

Групи/асоциации от МСП ще добавят стойност към проекта чрез широкото познаване на техния сектор.

Това може да улесни участието на много МСП, които не биха могли да участват самостоятелно и ще намали административния товар върху тях, като им даде възможност да извлекат полза от работата в мрежа по голям европейски проект.

3.3. Критерии за оценка

Участието на МСП в европейските научноизследователски проекти може да допринесе за повишаване на конкурентоспособността на Европа или за решаване на важни социални проблеми. По принцип Работната програма на всяка тематична област ще насърчава кандидатите да посочват по какъв начин възнамеряват да включат МСП в проектите си директно като участници в научните изследвания или индиректно чрез разпространяване на резултатите или използване на технологиите.

При интегрираните проекти и специфичните целеви изследователски проекти кандидатстващите трябва ясно да опишат по какъв начин ще включат МСП в проектите. Един от подкритериите за оценяване на предложения за интегрирани проекти и специфични целеви изследователски проекти по отношение на "качеството на консорциума" е степента, в която е използвана възможността за включване на МСП в проекта. В допълнение "потенциалното въздействие" на предложенията за интегрирани проекти ще бъде оценено като степен на амбициозност в зависимост от стратегическото въздействие върху засилващата се конкуренция, вкл. на МСП, или за решаване на социални проблеми. В някои сфери на приоритетните тематични области участието на МСП в мрежите по компетентност може да допринесе за нарастване на дългосрочното им стратегическо въздействие. Следователно директното участие на МСП в мрежите по компетентност ще бъде насърчавано винаги когато това е уместно. Един от критериите за оценяване на проект за мрежа по компетентност по отношение на "потенциалното въздействие" е степента на ефективност на плана за

разпространяване на компетентност, използване на резултатите и разпространяване на знанията до МСП и до потребителите извън мрежата.

3.4. Преразпределяне на бюджета за мерки за използване на технологиите

В интегрираните проекти трябва да бъдат включени мерки за използване на технологиите там, където е уместно, с цел поощряване на ранното или широкото използване на съвременните технологии. Дейностите по използване на технологиите обхващат оценка, опит и утвърждаване на обещаващи, но не напълно наложили се технологии и решения и по-лесен достъп и трансфер на най-добрите практики за първоначално използване на технологиите. Те са отлични платформи за предоставяне на информация за резултатите от предприетите научни дейности на МСП и за насърчаване на техния трансфер. В много случаи партньорите от МСП могат да се идентифицират на етапа на подаване на предложението за проект и консорциумът да заделени съответното финансиране за извършването на дейности за прилагане на технологиите.

В много случаи обаче специфичното естество на резултатите от проектите, подходящи за внедряване от МСП, може да стане ясно по време на изпълнение на проекта, а това ще попречи за намирането на партньори на етапа на представяне на предложението. В тези случаи на консорциума може да бъде позволено да предвиди финансиране на тези дейности при определяне бюджета на проекта и съответната част от приноса на ЕО, одобрена при преговорите за сключване на договор, което да бъде заделено за партньорите от МСП, които ще бъдат намерени след подписване на договора. Механизмът за включване на нови партньори към консорциума ще бъде определен в договора и може да обхваща публикуване от консорциума на съобщение за набиране на партньори с конкурс.

3.5. Удължаване срока на текущите проекти

Правилата за участие позволяват на Европейската комисия да увеличава финансовия принос на ЕС за непреки дейности, които са в процес на изпълнение, с цел разширяване на обхвата им с нови дейности, което може да означава включване на нови партньори. Това ще бъде осъществено чрез набиране на предложения за проекти и последващата им оценка според обичайните процедури. Тази възможност може да се окаже добър начин за въвеждане на МСП в текущите интегрирани проекти и мрежи по компетентност на Шестата рамкова програма и по-специално за осигуряване използването на резултатите.

3.6. Специфични дейности в подкрепа на приоритетните тематични области

Очаква се всички приоритетни тематични области да стимулират, насърчават и улесняват участието на МСП и на групи/асоциации на МСП от заинтересованите промишлени сектори в интегрираните проекти/мрежи по компетентност посредством специфични дейности за подкрепа. Тези дейности включват например конференции, семинари, проучвания и анализи, работни и експертни групи,

оперативна подкрепа, както и дейности за разпространяване на информацията, осъществяване на комуникация или комбинация от тях в зависимост от конкретния случай.

Изпълнението на тези дейности за подкрепа отчасти ще разчита на специфична информация и помощни структури, включително и на мрежата от национални контактни лица.

3.7. Икономическа и технологична информираност

Информираността в икономическата и технологичната област е една от дейностите, предвидени в частта "Научни изследвания и иновации" на програмата "Структуриране на европейското изследователско пространство". В икономиката, основана на знанието, икономическата и технологичната информираност са особено важен компонент на конкурентните научни стратегии за изследвания и иновации. В Шестата рамкова програма тази дейност ще се надгражда върху натрупания опит от предходните рамкови програми и ще бъде осъществена посредством специфични дейности за подкрепа и координиране.

Всяка дейност, свързана с икономическата и технологичната информираност, трябва да бъде насочена към определена научна тема или промишлен сектор. Проектите от първия конкурс трябва да се концентрират върху:

- участието на МСП и групи/асоциации на МСП в Шестата рамкова програма и по-специално в интегрираните проекти/мрежи по компетентност;
- улесняването на създаването на групи или клъстери от МСП с общи потребности от иновации;
- насърчаването на трансрегионалното сътрудничество между МСП;
- стимулирането на мрежите от индустриални инкубатори.

Тези проекти могат да включват технологични одити за определяне нуждите на МСП и насочването им към използване на най-подходящите инструменти от рамковата програма, към действия за "създаване на мостове" между иноваторите (МСП, изследователи – предприемачи и инвеститори). Ще бъде насърчавано идентифицирането и разпространяването на най-добрите практики.

Проектите ще бъдат изпълнявани предимно от посреднически организации (национални контактни лица за МСП, промишлени федерации или асоциации, мрежи и асоциации на научните дейци, професионални асоциации, търговски камари), работещи с/за иноваторите, както и от организации с опит в проекти за икономическа и технологична информираност.

Общите разходи по всеки проект трябва да бъдат в рамките на 0.2 до 2 млн. евро. Продължителността на даден проект ще се определя според времето, необходимо за постигане на целите, залегнали в него. Обикновено продължителността на проектите се очаква да бъде от една до три години. Само в изключителни случаи и

при навременно обосноваване за просрочване проектът може да продължи повече от три години.

4. Хоризонтални научни изследвания с участието на МСП

Ще се използват две специални схеми за МСП под формата на съвместни и колективни научноизследователски дейности. Те ще бъдат насочени главно към големи общности от МСП, които имат капацитет за иновации, но са с недостатъчни възможности за научни изследвания.

Могат да се подават предложения за всяка тема от областта на науката и технологиите, обхванати от чл. 163 на договора на ЕС.

4.1. Съвместни научни изследвания (CRAFT)

4.1.1. Дефиниция

Съвместните научни изследвания представляват схема, при която МСП от различни страни, със специфични проблеми или потребности възлагат за изпълнение голяма част от необходимите им научни и технологични изследвания на научноизследователски звена. Тези дейности могат да се извършват от иновативни и високотехнологични МСП в сътрудничество с изследователски центрове и университети.

Схемата за съвместните научни изследвания представлява доразвита схема на CRAFT, използвана в предходните рамкови програми.

Проектите са сравнително краткосрочни; продължителността им трябва да бъде минимум една година и максимум две години. Те могат да бъдат свързани с всяка научна тема или област, като се основават на специфичните нужди и проблеми на заинтересуваните МСП.

В съвместните научни изследвания могат да участват и други предприятия и крайни потребители, при условие че не играят водеща роля.

Правата над интелектуалната собственост принадлежат изключително на участващите МСП. Изпълнителите на научните изследвания и другите предприятия и крайни потребители няма да притежават никакви права над интелектуалната собственост, получена в резултат на изпълнението на проекта, но могат да се възползват от начален достъп и преференциално използване на резултатите.

4.1.2. Участници

МСП участници. Трябва да има най-малко трима независими МСП (вж. Приложение 2) участници от две различни страни членки или асоциирани страни, от които поне един участник да бъде от страна членка или страна – кандидатка за

членство. В допълнение всеки МСП участник трябва да отговаря на критериите за кандидатстване с предложение за проект. За тази цел юридическото лице трябва да отговаря на дефиницията за МСП, включена в Препоръки 96/280/ЕС на Комисията (вж. Приложение 1), да не е изследователски център, изследователски институт, научна организация, сключваща договори, или консултантска фирма.

Изпълнители на научни изследвания. Трябва да има най-малко двама изпълнители на научни изследвания от различни страни членки или асоциирани страни, от които поне един от страна членка или страна – кандидатка за членство. Това трябва да бъдат организации с научноизследователски потенциал да извършват научните изследвания по молба на участващите МСП – например университети, научноизследователски организации, промишлени фирми и др. Те трябва да са независими от всеки друг участник (вж. Приложение 2). Необходимо е да отбележим, че в Шестата рамкова програма изпълнителите на научни изследвания ще бъдат участници в проектите, а не подизпълнители, както беше в Петата рамкова програма.

Други предприятия и крайни потребители. Това са юридически лица със специален интерес към решаването на специфичните потребности или проблеми на включените МСП, които могат да участват в проекта, като допринесат със собствени средства за частично покриване на разходите. Те трябва да са независими от всеки друг участник (вж. Приложение 2) или изпълнител на научни изследвания и ще могат да участват, при условие че не играят водеща роля и имат достъп до резултатите на равнище използването им.

Общ национален баланс. В рамките на консорциума участниците трябва да бъдат от най-малко три различни страни членки или асоциирани страни, от които две трябва да бъдат страни членки или асоциирани кандидат-членки. Поощрява се кооперирането с организации от INCO страните.

4.1.3. Дейности

Съвместните научноизследователски проекти могат да включват следните видове дейности:

Научноизследователски и иновационни дейности. Научноизследователските дейности ще бъдат насочени към добре дефинирани и точно фокусирани научни цели за постигане на конкретни резултати в сферата на приложното познание, които да допринесат или за подобряване, или за разработване на нови продукти, процеси или услуги, или за да отговорят на нуждите на МСП. Иновационните дейности трябва да включват защита на информацията, поощряване използването и разпространяването на резултатите. Управление на консорциума. Координатор трябва да бъде едно МСП или един изпълнител на научно изследване. Координаторът трябва да притежава управленски опит и да разполага с време, както и с технически опит за насочване на проекта. Задачите за управление на консорциума ще включват:

- координиране на равнище консорциум на техническите дейности по проекта;
- общо правно, договорно, етично, финансово и административно управление на проекта;
- координиране на равнище консорциум на управлението на информацията и другите иновационни дейности. Координаторът трябва да следи МСП да предприемат необходимите стъпки за защита и използване на резултатите.

4.1.4. Финансов режим

Финансовият режим на съвместните изследователски проекти ще бъде изграден на базата на следните концепции:

- "субсидия към бюджета" , представляваща “таван” за приноса на ЕО;
- финансовата подкрепа се изплаща като принос за направените разходи;
- според максималния размер на подкрепата, определен в договора за различните дейности по проекта.

Субсидията към бюджета ще бъде договорена на базата на: а) общите одобрени разходи за извършване на различните дейности по проекта; б) съответния модел на разходите на всеки от участниците и в) определения от ЕС размер на финансиране за всяка дейност. В договора ще бъде фиксиран максималният размер на финансовия принос. Финансовият режим има много общи черти с настоящите режими на CRAFT проектите по Петата рамкова програма, но с някои опростени процедури, по-голяма финансова сигурност както за ЕС, така и за консорциума и накрая с по-голяма автономност за консорциума.

4.1.4.1. Одобрени разходи

Направените по проекта разходи могат да бъдат между 0.5 и 2 млн. евро. Те могат да бъдат отнесени към договора, ако отговарят на следните условия:

- да са действителни, икономични и необходими за изпълнението на проекта;
- да са определени съгласно счетоводните принципи на всеки участник;
- да са направени по време на проекта, освен ако в договора не е предвидено друго;
- да са отразени в счетоводните документи на участника или ако според договора са осигурени като ресурс от трети страни на базата на предишно споразумение – в счетоводните документи на тези страни, и
- да изключват всякакви непреки данъци, мита, лихви, разходи, направени по друг проект на ЕС и да не водят до реализиране на печалбата.

Одобрените разходи по проекта ще се изчисляват от участниците, като се вземат предвид техните индивидуални модели за разходи. (Забележка. Тъй като се очаква всеки участник да следва собствените си

счетоводни принципи, няма да има предварително определени категории за разходите, както това беше при CRAFT проектите от Петата рамкова програма.)

В допълнение ЕС ще издаде финансов наръчник/указания, предназначен както за информиране на участниците за начина на определяне и вписване в проекта на одобрените категории разходи, така и за предлагане на добри финансови практики. Участниците ще бъдат призовани да следват тези насоки при изготвянето на бюджета по проекта и на финансовите отчети. От друга страна, службите на ЕС и назначеният от Комисията одитор ще спазват тези насоки при своите взаимоотношения с проекта.

4.1.4.2. Модели на разходите

Ще има една група от три тясно свързани модела на разходите:

- FC (пълни разходи): модел на пълните разходи, при който всички действителни преки и непреки разходи могат да бъдат отнесени към договора за изпълнение на проекта;
- FCF (пълни разходи с фиксиран процент на непреките разходи): опростен вариант на модела "пълни разходи", при който всички действителни преки разходи могат да се отнесат към договора заедно с 20 % върху всички преки разходи без разходите за подизпълнители;
- ACF: модел на допълнителните разходи, покриващ всички преки разходи, които са допълнителни за участника (с изключение на управлението на консорциума, чиито разходи също могат да бъдат признати), с фиксиран процент на непреките разходи, които се определят на 20 % от всички преки разходи без разходите за подизпълнители.

Моделът "пълни разходи" ще бъде достъпен за всички участници освен за международните организации, физическите лица и онези обществени институции, които са задължени да използват модела на допълнителните разходи. Вторият модел (FCF) ще бъде достъпен само за МСП.

Моделът на допълнителните разходи ще бъде единственият модел, достъпен за международните организации и за физическите лица, както и за онези обществени институции, които са задължени да използват този модел. Той ще бъде достъпен и за всяка обществена организация, която е свободна да избере собствен модел на разходи.

Когато дадена организация има право на избор на модел, тя може да избере само един модел за всичките си участия в дейностите по Шестата рамкова програма, на които тези модели съответстват. МСП, които първоначално са избрали втория модел, по-късно с нов договор могат да го сменят с модела "пълни разходи", докато промяна от модела "пълни разходи" към модела на пълните разходи с фиксиран процент на непреките разходи няма да бъде възможна.

4.1.4.3. Размер на помощите от ЕО

Максималният размер на приноса на ЕО за двата вида описани дейности (вж. т. 4.1.3) ще бъде:

- 50 % за научните изследвания и за свързаните с иновациите дейности по проекта;
- 100 % за управлението на консорциума.

Примерният договор ще определя по кои разходи за управлението на консорциума ще може да се кандидатства за възстановяване до 100 %. Такива разходи ще включват разходите по получаване на сертификати за извършване на одит. До 7 % от отпуснатите от ЕС средства могат да се използват в подкрепа на тези дейности.

4.1.4.4. Условия, отнасящи се до разходите на изпълнителите на научни изследвания

Изпълнителите на научни изследвания трябва да поемат най-малко 40 % от общите одобрени разходи за научни и иновационни дейности по проекта. Освен това те ще получават 100 % от направените разходи за научни и иновационни дейности през времетраенето на проекта до “таван”, определен от консорциума.

4.2. Колективни научни изследвания

4.2.1. Дефиниция

Колективните научни изследвания представляват схема, при която изпълнителите на научни изследвания предприемат тяхното извършване от името на промишлени асоциации или групи МСП, с цел да разширят информационната база на големите общности от МСП и по този начин да повишат тяхната конкурентоспособност. Колективните научни изследвания имат за цел да подкрепят МСП чрез промишлените асоциации или групи, към които те принадлежат. Колективните научни изследвания могат да решават предварителни нормативни въпроси на научната дейност, свързани с развитието и прилагането на законодателството и с технологични проблеми на целия промишлен сектор, които не могат да бъдат решени от съвместните изследователски проекти. Основните компоненти на тези проекти ще бъдат разпространяване на резултатите сред големите общности от МСП и обучението на персонал от МСП и промишлените асоциации и групи.

Колективните научни изследвания представляват големи проекти с продължителност от две до три години, изпълнявани на европейско равнище. Проекти с по-голяма продължителност могат да бъдат приети, ако тя е необходима за постигане на целите на проекта.

Правата над интелектуалната собственост върху резултатите принадлежат изключително на промишлените асоциации и групи. Изпълнителите на научните

изследвания и основната група МСП няма да притежават права над интелектуалната собственост върху резултатите от проекта, но могат да се възползват от начален достъп и преференциално използване на резултатите.

4.2.2. Участници

В един колективен изследователски проект трябва да има най-малко:

- две промишлени асоциации/групи, които не са свързани лица (вж. Приложение 2 за определението за свързани лица), създадени в две различни страни членки или асоциирани страни, от които поне една трябва да е създадена в страна членка или в асоциирана страна кандидат, или
- една европейска промишлена асоциация/група, създадена в страна членка или в асоциирана страна според националното ѝ законодателство, учредена най-малко от две независими юридически лица (вж. Приложение 2), функционираща в две различни страни членки или асоциирани страни, от които поне едната е от страна членка или асоциирана страна кандидат.

Промислените асоциации/групи представляват групи предприятия, което означава всяко юридическо лице, създадено директно или индиректно за повечето МСП и представляващо техните интереси. Примери за такива асоциации са секторните промишлени асоциации, регионалните промишлени асоциации, търговските камари и др.

В допълнение трябва да има също:

- най-малко двама изпълнители на научни изследвания от различни страни членки или асоциирани страни, от които най-малко един да е от страна членка или от асоциирана страна кандидат. Това са организации с научноизследователски потенциал за извършване на научните изследвания по поръчка на промишлени асоциации/групи, които не са свързани лица с тях (вж. Приложение 2). Примери за такива изпълнители на научни изследвания са университетите, научните организации, промишлените фирми и др. и
- една "основна група МСП" от най-малко две отговарящи на критериите за избираемост МСП от две различни страни членки или асоциирани страни, от които най-малко едно да е регистрирано в страна членка или в асоциирана страна кандидат. Основната група МСП трябва да има принос към проекта още от етапа на неговото разработване до етапа на разпространяване на получените резултати и ще се ползва от тези резултати. Участниците трябва да отговарят на определени условия, т.е. да са регистрирани юридически лица, които отговарят на дефиницията за МСП, включена в Препоръка 96/280/ЕС на ЕК (вж. Приложение 1), да не са научноизследователски център, институт, научна организация или консултантска фирма.

Общ национален баланс. Участниците в консорциума трябва да са учредени в най-малко три различни страни членки или асоциирани страни, от които най-малко двама трябва да бъдат от страни членки или от асоциирани страни кандидати.

Поощрява се сътрудничеството с INCO страните.

4.2.3. Дейности

Колективните изследователски проекти могат да включват следните видове дейности:

Научноизследователски и свързани с иновациите дейности. Научноизследователските дейности ще бъдат насочени към добре дефинирани и точно фокусирани научни цели и ще обхващат:

- научни изследвания за усъвършенстване на технологичната база на даден сектор(и);
- разработване на "технологични инструменти" (т.е. диагнози, безопасно оборудване);
- предварителни проучвания (научни изследвания за създаване на научна база за европейските норми и стандарти);
- научни изследвания за решаване на общи проблеми или предизвикателства (т.е. да отговорят на изискванията на нормативната база – например законодателството за здравеопазване и безопасен труд).

Иновационните дейности трябва да включват защита и разпространяване на знания, социално-икономически проучвания на въздействието на тези знания и дейности за поощряване използването на резултатите. Тези дейности са взаимосвързани и трябва да се разглеждат и изпълняват съгласувано. По-конкретно те могат да обхващат:

- защита на интелектуалната собственост: защита на знанието, произтичащо от проекта, вкл. търсене на патенти, подаване на молби за издаване на патенти и др.;
- информационни кампании в големите групи МСП: публикации, конференции, семинари и Интернет дейности за разпространяване на постигнатото познание и технологии;
- изследвания върху социално-икономическите аспекти: оценка на очакваното въздействие на натрупаните знания и технологии, анализ на факторите, които могат да повлияят върху тяхното използване (т.е. стандартизация, етични и регулаторни аспекти и др.);
- дейности за поощряване на използването на резултатите: разработване на план за използването и разпространяването на получените знания, трансфер на най-добрите практики за ранно използване и експлоатация на

създадените технологии; дейности за поощряване на съвременното и масово използване на съвременните технологии. Дейностите по внедряване включват оценка, тестване и апробиране на обещаващи технологии и решения, които все още не са се наложили.

Управление на консорциума. При колективните изследователски проекти консорциумът трябва да обърне особено внимание на цялостното управление и координацията. Координатор на проекта трябва да бъде една от промишлените асоциации/групи или един от изпълнителите на научни изследвания. Координаторът трябва да има подходящ управленски опит и да разполага с време, а също да притежава технически опит да ръководи проекта. Управленските задачи ще включват:

- координиране на равнище консорциум на техническите дейности по проекта;
- цялостно правно, договорно, етично, финансово и административно управление на консорциума;
- координиране на равнище консорциум на управлението на знанията и другите иновационни дейности. Ако координаторът е изпълнител на научни изследвания, той/тя трябва да следи промишлените асоциации/групи да предприемат необходимите мерки за защита и използване на резултатите.

Обучение. Колективните изследователски проекти ще представляват отлично средство за обучение на високо равнище на управленския и техническия състав на МСП и промишлените асоциации/групи по отношение на получените знания при изпълнението на проекта.

4.2.4. Финансов режим

Финансовият режим на колективните изследователски проекти ще бъде изграден върху следните концепции:

- "субсидия към бюджета", действаща като "таван" за приноса на ЕО;
- финансовата подкрепа се изплаща като принос за направените разходи;
- съобразно максималния размер на подкрепата, определен в договора, за различните дейности по проекта.

Субсидията към бюджета ще бъде договорена на базата на: а) общите одобрени разходи за извършване на различните дейности по проекта; б) съответния модел на разходите на всеки участник и в) определения от ЕС размер на финансиране за всяка дейност. В договора ще бъде фиксиран максималният размер на финансовия принос.

Този режим има много общи черти с настоящите режими на CRAFT проектите по Петата рамкова програма, но с някои опростени процедури, по-голяма финансова

сигурност както за ЕС, така и за консорциума, и накрая - по-голяма автономност за консорциума.

4.2.4.1. Одобрени разходи

Разходите за изпълнение на проекта могат да бъдат между 0.5 и 2 млн. евро. По изключение може да бъде приет по-голям бюджет, но само при добра обосновка.

Разходите могат да бъдат отнесени към изпълнението на договора, при условие че отговарят на условията, валидни за проектите за съвместни научни изследвания (вж. т. 4.1.4.2).

4.2.4.2. Модели на разходите

Моделите на разходите са същите, както при съвместните научни изследвания (вж. т. 4.1.4.2).

4.2.4.3. Размер на финансовия принос на ЕС

Максималният размер на финансовия принос на ЕС за всеки от трите вида описани дейности (вж. т. 4.2.3) ще бъде:

- 50 % за научните изследвания и иновационните дейности по проекта;
- 100 % за управлението на консорциума;
- 100 % за дейностите по обучението (с изключение на заплащането на персонала, който се обучава).

Примерният договор ще определя кои разходи по управлението на консорциума ще бъдат възстановявани на 100 %. Те ще включват разходите по получаване на сертификати за извършване на одит. До 7 % от отпуснатите от ЕС средства могат да се използват в подкрепа на тези дейности.

4.2.4.4. Условия, отнасящи се до разходите на изпълнителите на научни изследвания

Делът на изпълнителите на научни изследвания трябва да бъде най-малко 40 % от общите одобрени разходи за научни и иновационни дейности по проекта. Освен това те трябва да получат 100 % финансиране на разходите за научни и иновационни дейности, направени през времетраенето на проекта, до таван, определен от консорциума.

4.2.5. Двуетапна процедура за представяне на предложения

Оценката на предложенията за колективни изследователски проекти ще бъде извършвана на два етапа с цел по-справедливото оценяване, по-доброто определяне

на целите на проектите и постигането на по-амбициозни цели. На първия етап ще се предава кратко предложение, което излага основните аспекти на предложението проект, което ще бъде оценявано от външни, независими експерти. На втория етап одобрените кандидати от първия етап ще бъдат поканени да представят пълното разработено предложение, което също ще бъде оценявано от външни експерти.

5. Информация за конкурсите за проекти

5.1. Съвместни и колективни изследователски проекти

Бюджетът, предвиден за тези хоризонтални изследователски дейности, включващи МСП, ще бъде 430 млн. евро, от които около 395 млн. ще бъдат отпуснати за финансиране на проекти. Останалата част от бюджета ще бъде разпределена за персонала и администрирането, както и за външна помощ за управлението на тези хоризонтални изследователски дейности (т.е. уеб-страници на МСП, консултантски бюра, обучение на координатори, наблюдение на проекти и др.). Този бюджет не включва принос от асоциираните страни.

Периодично ще бъде публикувана информация за конкурсите за проекти (в зависимост от графика, целите и темите, определени в Работната програма). Първият конкурс беше публикуван на 17.12.2002 г. Сроковете за предаване на предложенията за проекти са дадени по-долу.

5.1.1. Съвместни изследователски проекти (CRAFT)

Първият конкурс за проекти определя два срока за подаването им: 29 април 2003 г. и 27 ноември 2003 г. с бюджети съответно от 95 и 60 млн. евро. В Приложение 3 са включени критериите за оценка на предложенията за съвместни изследователски проекти.

5.1.2. Колективни изследователски проекти

Първият конкурс за проекти е обявен с бюджет от 40 млн. евро и срок за подаване на предложения (за първата фаза) 6 март 2003 г. Крайният срок за подаване на пълните разработени проекти (втора фаза) ще бъде фиксиран в поканата, изпратена от Комисията, на успешно преминалите първия етап кандидати.

Основните критерии за оценка на предложенията за колективни изследователски проекти са включени в Приложение 3.

5.2. Икономическа и технологична информираност

Бюджетните суми за дейностите, свързани с икономическата и технологичната информираност, ще бъдат приблизително 35 млн. евро. Първият конкурс за проекти се предвижда за януари 2003 г. Той вероятно ще определи крайния срок за предаване на предложенията на 29 април 2003 г. Примерен бюджет - 15 млн. евро.

Основните критерии за оценка на проектите за икономическа и технологична информираност са включени в Приложение 4.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Дефиниция на МСП

По-долу е дадена дефиницията на МСП съгласно Препоръка 96/280/ЕС на ЕК (ОJ L107 от 30/04/1996, стр. 4-9) .

МСП е предприятие, което:

- има по-малко от 250 души персонал;
- има годишен оборот под 40 млн. евро или годишен баланс под 27 млн. евро;
- отговаря на критериите за независимост. Едно МСП е независимо, когато не повече от 25 % от капитала му или правата на глас се притежават от друго предприятие или група предприятия, които не отговарят на дефиницията за МСП. Този праг може да бъде превишен в следните два случая:
 - МСП се притежава от публични инвестиционни корпорации, фирми за рисков капитал или институционални инвеститори, при условие че те не упражняват контрол заедно или поотделно върху предприятието или
 - ако капиталът е разпределен по такъв начин, че не е възможно да се определи кой е мажоритарният собственик и ако МСП декларира, че може да докаже, че не повече от 25 % от капитала му са собственост на друго предприятие или няколко други предприятия, които не отговарят на дефиницията за МСП.

Възможно е тази дефиниция да бъде ревизирана по време на Шестата рамкова програма. В такъв случай ЕК ще модифицира Работната програма и бъдещите конкурси за проекти по целесъобразен начин, като това няма да има ефект със задна дата.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Дефиниция на независимост

Независимост

1. Две юридически лица се считат независими за целите на настоящата наредба, когато между тях не съществуват взаимоотношения на контрол (не са свързани лица). Взаимоотношения на контрол има, когато едното юридическо лице контролира пряко или непряко другото или когато едно юридическо лице се

намира под същия пряк или непряк контрол, както другото. Контролът може да произтича от:

- а) прякото или непрякото притежаване на повече от 50 % от номиналната стойност на емитираните акции на едно юридическо лице или на преобладаващия дял на правата на глас на акционерите или съдружниците на това юридическо лице;
- б) прякото или непрякото притежание де факто или по закон на правото за вземане на решения в едно юридическо лице.

2. Прякото или непрякото притежаване на повече от 50 % от номиналната стойност на емитираните акции на едно юридическо лице или на преобладаващия дял на правата на глас на акционерите или съдружниците на споменатото юридическо лице от публични инвестиционни корпорации, институционални инвеститори или фирми за рисков капитал и фондове само по себе си няма да представлява взаимоотношение на контрол.

3. Притежанието от или надзорът на юридически лица от една и съща публична институция само по себе си няма да породи взаимоотношения на контрол между тях.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

Основни критерии за оценка на предложенията за хоризонтални изследователски дейности, включващи МСП

Обща база за оценката на предложения за хоризонтални изследователски дейности за МСП за 1) съвместни изследователски проекти и 2) колективни изследователски проекти ще представляват следните критерии:

1) За съвместни изследователски проекти

1. Съответствие с целите на съвместните научни изследвания (праг 4 от максимум 5 т.).

Степента, в която предложеният проект третира специфичен научен и/или технологичен проблем или нужди на група МСП.

2. Научна и технологична компетентност (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- проектът има ясно дефинирани и добре фокусирани цели;
- целите представляват значителен напредък спрямо сегашните постижения в съответната област;

- предложеният научен и технологичен подход ще позволи на проекта да постигне целите си в изследванията и иновациите.

3. Потенциално въздействие (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- предложеният проект ще повлияе върху конкурентоспособността на европейските МСП и/или ще допринесе за решаването на социални проблеми;
- предложението демонстрира ясна добавена стойност при извършването на работата на европейско равнище и взема под внимание научноизследователските дейности на национално равнище и други европейски инициативи (например програмата Eureka);
- използването (където е уместно) на плановете за разпространяване на резултатите от проекта, подходящи за осигуряване на оптималното им използване.

4. Качество на консорциума (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- участието на други предприятия и крайни потребители, ако има такива, е в интерес на участващите МСП;
- участието на МСП отговаря на целите на проекта и те се ангажират с възложените им задачи и използването на резултатите от проекта;
- изпълнителите на научни изследвания са на високо равнище и е налице добро допълване на техните дейности;
- приносът на МСП, на другите предприятия и на крайните потребители на проекта е балансиран.

5. Качество на управлението (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- управлението на проекта е с високо качество;
- е разработен качествен план за управление на знанията, на интелектуалната собственост и на другите свързани с иновациите дейности.

6. Мобилизиране на ресурси (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- проектът предвижда ресурсите (персонал, оборудване, финанси и т.н.), необходими за успешното му изпълнение;
- ресурсите са необходими за изпълнение на проекта;

- финансовият план отговаря на планираните дейности по проекта.
Общ праг 21 от 30 т.

2) За колективните изследователски проекти

1. Съответствие с целите на колективните изследователски проекти (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- предложеният проект третира специфичен научен и/или технологичен проблем или нужди на големи общности от МСП.

2. Научна и технологична компетентност (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- проектът има ясно дефинирани и добре фокусирани цели;
- целите представляват значителен напредък спрямо сегашните постижения в съответната област;
- предложеният научен и технологичен подход ще позволи на проекта да постигне целите си в изследванията и иновациите.

3. Потенциално въздействие (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- предложеният проект ще повлияе върху конкурентоспособността на големи общности от европейски МСП и/или ще допринесе за решаването на социални проблеми;
- предложението демонстрира ясна добавена стойност при извършването на дейностите на европейско равнище и взема предвид научноизследователските дейности на национално равнище и в рамките на други европейски инициативи (например програмата Eureka);
- плановете за разпространяване на резултатите и за обучение, а където е уместно и планът за експлоатация, са подходящи за осигуряване на оптималното използване на резултатите от проекта.

4. Качество на консорциума (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- промишлените асоциации/групи са ангажирани с разпространяването на резултатите от проекта, с обучението на мениджъри на МСП и МСП асоциации/групи и, където е уместно, с използването на резултатите от проекта;

- "основната група" от МСП е ангажирана с използването на резултатите от проекта;
- изпълнителите на научните изследвания са на високо равнище и е налице добро допълване на техните дейности;
- приносът на МСП, другите предприятия и крайните потребители на проекта е балансиран.

5. Качество на управлението (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- управлението на проекта е с високо качество;
- е налице качествен план за управление на знанията, на интелектуалната собственост и на другите дейности, свързани с иновациите;
- "основната група" от МСП, свързана с проекта, ще има принос от неговата дефинитивна фаза до разпространяването на получените резултати.

6. Мобилизиране на ресурси (праг 3 от максимум 5 т.).

Степента, в която:

- проектът предвижда ресурсите (персонал, оборудване, финанси и т.н.), необходими за успешното му изпълнение;
- ресурсите са необходими за изпълнението на проекта;
- финансовият план отговаря на планираните дейности по проекта.

Общ праг 21 от 30 т.